

ELENA KORDZIKOVSKA – ROMANSKA

Jūratė Gaidelienė

Aktyvi visuomenės veikėja, pedagogė, rašytoja Elena Kordzikovska – Romanska gimė 1846 metais dvarininkų Juozapo ir Rachelės Kordzikovskių šeimoje netoli Krekenavos Rodų I dvare. Dviejų mėnesių mažoji Kordzikovska buvo pakrikštyta Krekenavos bažnyčioje. Jai duoti trys vardai: Elena – Ferdinanda – Juzefa.

Apie 1847 metus po tėvo Simono Kordzikovskio mirties Rodų I dvarą paveldėjo sūnus Juozapas Kordzikovskis. Iš 1847 metų Krekenavos parapijiečių sąrašo matyti, kad tuo metu Kordzikovskių dvare gyveno Juozapas su žmona Rachele ir trimis dukromis – Marina, Elena, Rachele. Kartu gyveno Juozapo motina Juzefa, brolis Ferdinandas ir sesuo Roza.

Didesniąją gyvenimo dalį Elena Kordzikovska praleido gimtosiose vietose. Ištekėjusi už Romanskio, šeimyninės laimės nepatyrė: su vyru gyveno trumpai, vaikų neturėjo.

E.Kordzikovska buvo lenkų kultūros propaguotoja. Būdama veikli pasiaukojamai dirbo visuomeninį pedagoginį darbą: slapta nuo carinių valdininkų mokė vaikus lenkų kalbos. Vėliau jos rūpesčiu Krekenavoje buvo atidaryta lenkiška mokykla.

Vienas reikšmingiausių E.Kordzikovskos nuopelnų – surinkti ir užrašyti 1863–1864 metų sukilimo dalyvių Romano Švoinickio, Mykolo Šiukštos, Stanislovo Koriznos, Stepono Okuličiaus, Marijono Stanevičiaus ir kitų atsiminimai ir kitokia su šiais įvykiais susijusi medžiaga. Devyni lenkų kalba rašyti sąsiuviniai, iliustruoti nuotraukomis, saugomi Lietuvos valstybės

istorijos archyve (F. 1135, Ap. 4). Rašė ji ir noveles. 1912 metais išleista knygelė “Rozita kosę niech rozplecie” (“Teišsipina Rozita kasą”).

Mirė E.Kordzikovska 1924 metais. Palaidota šalia savo tėvų, senelių ir kitų giminių Krekenavos kapinėse. Praeityje turtingų ir šiose apylinkėse plačiai žinomų dvarininkų Kordzikovskių kapai šiuo metu yra užmiršti ir menkai te prižiūrimi.